

УДК 911.3

Яроменко О. В., к.геогр.н., доцент, Шабатіна Г. В., ст. 4 курсу природничо-географічного факультету (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука, м. Рівне)

СУЧАСНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОЇ СИТУАЦІЇ У РІВНЕНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

***Анотація.** У статті досліджено релігійну ситуацію на Рівненщині. Визначено релігійні напрями і течії в області. Розкрито найвпливовіші та масові релігійні конфесії. Проаналізовано територіальний аспект поширення напрямів православ'я в регіоні. В динаміці картографічно представлено число релігійних організацій у Рівненській області на сучасному етапі.*

***Ключові слова:** релігійна сфера, релігійна ситуація, релігійна громада, конфесійна структура, православ'я, католицизм, протестантизм.*

***Аннотация.** В статье исследована религиозная ситуация на Ривненщине. Определены религиозные направления и течения в области. Раскрыты самые влиятельные и массовые религиозные конфессии. Проанализировано территориальный аспект распространения направлений православия в регионе. В динамике картографически представлено число религиозных организаций в Ровенской области на современном этапе.*

***Ключевые слова:** религиозная сфера, религиозная ситуация, религиозная община, конфессиональная структура, православие, католицизм, протестантизм.*

***Annotation.** The article analyzes the religious situation in the Rivne region. The religious trends and sects in the region are determined. The most influential and mass religious denominations are named. The territorial aspect of Orthodoxy lines distribution in the region is analyzed. The number of religious organizations in Rivne region today is cartographically presented in dynamics.*

***Keywords:** religious sphere, the religious situation, religious communities, confessional structure, Orthodoxy, Catholicism, Protestantism.*

В умовах сьогодення набувають актуальності трансформації у соціальній сфері України. Збільшення диспропорцій в соціальному розвитку регіонів підвищує інтерес до аналізу окремих сфер життєдіяльності суспільства з метою розробки прогнозних рішень щодо удосконалення геопросторової організації соціальної сфери. Одним із важливих елементів формування соціальної сфери виступає духовна складова. Розвиток якої спонукає до

визначення особливостей географії релігії, формування релігійних напрямів і течій, з'ясування діяльності релігійних організацій тощо. Рівень розвитку релігійної сфери відтворює релігійна ситуація, що склалася на тій чи іншій території. Тому вважаємо, що аналіз релігійної ситуації Рівненської області є своєчасним.

Питання сакральної географії (географії релігії) у сучасній соціально-економічній географії висвітлені у працях А. Ковальчука, О. Любіцевої, В. Патійчука, О. Шаблія, Л. Шевчук та ін. Проте, недостатньо досліджень, що розкривають особливості релігійної ситуації на рівні досліджуваного регіону. Вивчення релігійної сфери Рівненської області актуалізується наявністю поліконфесійної структури, суперечностей, складний характер яких вимагає глибокого аналізу, напрями досягнення міжконфесійної та міжетнічної злагоди та ін. висвітлено у працях Г. Бухало, О. Новак, О. Яроменко [1; 2; 3]. Територіальна організація релігійного життя регіону вимагає вивчення її геопросторових форм, зокрема їх змісту та динаміки.

Мета нашої статті – дослідити релігійну ситуацію у Рівненській області на сучасному етапі. Відповідно до мети поставлені такі *завдання*: визначити територіальний аспект поширення релігійних напрямів і течій в області; в порівняльному аспекті назвати число релігійних організацій в регіоні на сучасному етапі.

Аналіз релігійно-конфесійної структури свідчить, що Рівненщина за сучасних умов є поліконфесійною областю. На її території функціонує понад дев'ятсот релігійних громад, які представляють 18 з-поміж 65 діючих в Україні різних церков, релігійних спільнот, течій тощо [4]. В останні роки кількість віруючих в Рівненській області значно збільшилась, що призвело і до одночасного збільшення релігійних громад та конфесій. Аналіз даних Звіту про мережу церков і релігійних організацій засвідчує про зростання кількості православних та протестантських громад [4; 5]. Кількість католицьких громад на Рівненщині за останні п'ять років теж дещо збільшується.

Найвпливовішим у конфесійній структурі області залишається православ'я. Загалом воно об'єднує 71,5 % громад (у країні, для порівняння, – 52 %). Однак православ'я на Рівненщині розколоте на три частини. Найбільшою за чисельністю зареєстрованих громад (632) є Українська Православна Церква (УПЦ) підпорядкована Московській патріархії [3; 4]. Вона діє у всіх адміністративних районах і містах обласного підпорядкування, проте найбільше у Корецькому, Гоцанському та деяких північних районах області. Громади УПЦ об'єднані в Рівненсько-Острозьку єпархію засновану в межах області в березні 1990 року.

На рис. 1. проілюстровано загальну кількість православних релігійних організацій на території Рівненщини.

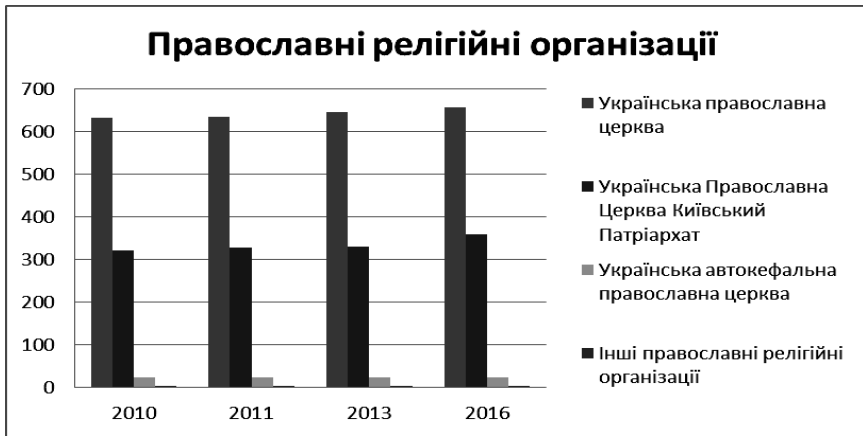

Рис. 1. Православні релігійні організації в Рівненській області [4; 5]

Наведені дані засвідчують, що Українська православна церква з 2010 по 2016 роки значно збільшила кількість своїх організацій. Таку ж залежність ми спостерігаємо і в Українській Православній Церкві Київського Патріархату та Українській Автокефальній Церкві, де збільшення релігійних організацій після 2010 року стало дуже помітним.

Більшість релігійних громад Української Православної Церкви Київського Патріархату знаходяться у Дубенському, Демидівському, Млинівському, Рівненському та Радивилівському районах. Разом з тим у Володимирецькому, Зарічненському і Рокитнівському районах не зареєстровано жодної громади цієї церкви. Більше 20 громад на Рівненщині має Українська Автокефальна Православна Церква, яка відродилася і була офіційно зареєстрована в 1990 р. Майже половина громад цієї церкви зосереджена в обласному центрі та Рівненському районі, проте вони практично відсутні у поліській частині області [3].

На другому місці в конфесійній структурі Рівненщини залишається протестантизм. Протестантизм як одна із гілок православ'я об'єднує в області 142 громади за різними течіями [4]. Протестантизм в нашому краї має досить глибоке історичне коріння, яке проникає у надра XVI–XVII століття. Церкви протестантського напрямку в нашій області розвиваються найбільш динамічно, якщо по Україні кожна п'ята громада належить до протестантських, то в Рівненській області кожна третя. Найбільш поширеними протестантськими громадами у регіоні, які мають зареєстровані статuti є Церква Християн Віри Євангельської (особливо ця церква поширена у північних районах, лідером є Рокитнівський район, а також на

Дубенщині та Острожчині) та Церква Євангельських Християн-Баптистів (найбільша концентрація у Рівненському і Радивилівському районах). Поодинокими громадами у Здолбунівському районі та у Рівному представлені незалежні гілки згаданих двох протестантських церков.

Найменш відомими протестантськими течіями в області є Вільні методисти та Церква Живого Бога, представлені по одній громаді і лише у м. Рівному. Найбільш впливовими є Свідки Єгови.

Значимо, що загальна кількість релігійних організацій євангельських баптистів-християн збільшилася (рис. 2.). Серед них значно зросла кількість Всеукраїнських об'єднань євангельських християн-баптистів.

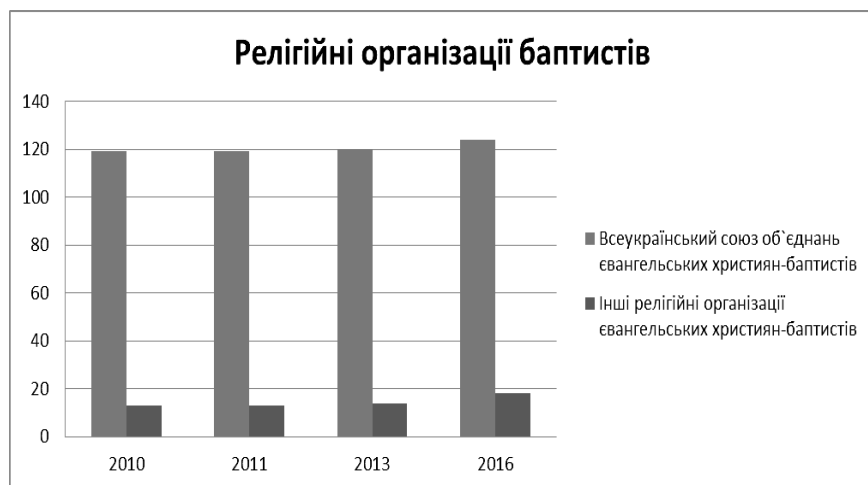

Рис. 2. Релігійні організації баптистів в Рівненській області [4; 5]

Зміну кількості релігійних організацій віри євангельської п'ятидесятників на території Рівненської області починаючи з 2010 року ілюструє рис. 3. Число цих релігійних організацій залишається стабільним і має усі перспективи до зростання.

У різні періоди незалежності України, кількість релігійних організацій адвентистів була динамічною. Пояснюється це, насамперед, політичними й соціально-економічними чинниками. Наприклад, за період 2010–2011 років кількість релігійних організацій Адвентистів сьомого дня була незмінною, проте починаючи з 2013 року відчутна тенденція до їх збільшення (рис. 4).

На території Рівненщини число релігійних організацій Української Греко-католицької дещо збільшується (рис. 5). Римо-католицької церкви залишається практично незмінним.

Рис. 3. Релігійні організації християн віри євангельської п'ятидесятників в Рівненській області [4; 5]

Рис. 4. Релігійна організація адвентистів на Рівненщині [4; 5]

Варто зауважити, що в територіальному аспекті Українська Греко-католицька церква представлена лише двома громадами в містах Рівне та Сарни. Проте громади Римо-Католицької церкви (їх понад 20 [4]) поширилися в усіх містах обласного підпорядкування та низці поселень Рівненщини.

Рис. 5. Католицькі релігійні організації в Рівненській області [4; 5]

За результатами дослідження особливостей розвитку релігійної ситуації у Рівненській області, варто зазначити, що найбільш масовим серед різноманітних конфесій залишається православ'я. На другому місці протестантизм, що проявляється як специфічна особливість Рівненщини, відмінна від релігійної ситуації сусідніх областей. Характерною рисою релігійної сфери регіону є зростання чисельності релігійних організацій. Найбільш впливовими є позиції релігійних громад міста Рівного. Строкатість релігійної ситуації на Рівненщині на сучасному етапі, на нашу думку, пояснюється відродження релігійного життя на поліконфесійній основі. Тому аналіз релігійної ситуації, що виступає як основа розвитку релігійної сфери в рамках соціального життя суспільства вимагає поєднання ретроспективного відтворення формування релігійної ситуації на різних етапах історичного розвитку регіону.

1. Бухало Г. Православ'я на Рівненщині / Г. Бухало // Вісті Рівненщини. 2002. – 22–25 лютого. 2. Новак О. Ф. Християнство в Україні : Нариси / О. Ф. Новак. – Рівне : Ліста, 2003. – 503 с. 3. Яроменко О. В. Геопросторові аспекти релігійної сфери Рівненської області / О. В. Яроменко // Матеріали Першої Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих учених «Сучасні напрями розвитку і перспективні орієнтири у географічній науці та освіті». – Рівне, 2009. – С. 80–83. 4. Звіт про мережу церков і релігійних організацій в Україні станом на 0101.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://data.gov.ua/dataset/resource> 5. Звіт про мережу церков і релігійних організацій в Україні за 2010–2014 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://irs.in.ua>.

Рецензент: д.геогр.н., професор Калько А. Д.